

Procediment

Utilització d'antisèptics i desinfectants

Contingut

Objectius

Abast

Responsabilitats

Definicions

Classificació

Desinfecció segons tipus de material

Antisèptics

Desinfectants

Documents associats

Annexes

Bibliografia

Data 1a. edició:	2012		
Data revisió:	2020 (3a. edició)		
Propera revisió:	2024		
Autors:	Roser Ferrer, Àngels Garcia i Susanna Terré		
Revisió:	Comissió per la vigilància i control de la infecció nosocomial		
Aprovació:	Direcció Gerència	Lluís Franch	✓
	Direcció Mèdica	Roser Anglès	✓
	Direcció d'Infermeria	Joana Blázquez	✓
	Direcció de Gestió i Finances	Santiago Cardona	✓

Objectius

Enumerar els antisèptic i desinfectants disponibles a la CSMS i descriure les seves aplicacions.

Facilitar les pautes per a la utilització dels antisèptics i desinfectants disponibles a la CSMS.

Abast

A tots els serveis assistencials de la CSMS.

Responsabilitats

Tot el personal de la CSMS que faci ús d'algun d'aquests productes.

Definicions

Antisèpsia

És el procés que destrueix els microorganismes de la pell o de les membranes mucoses mitjançant substàncies químiques, sense afectar sensiblement els teixits sobre els quals s'aplica.

Antisèptic

Substància química que inhibeix la proliferació de microorganismes i n'impedeix l'acció patògena, sense perjudicar sensiblement els organismes superiors, s'utilitza en els teixits vius.

Desinfecció

És el procés que destrueix, total o parcialment els microorganismes existents a les superfícies inanimades.

Es pot realitzar per mètodes químics o físics (substàncies químiques, pasteurització, llum ultraviolada).

Desinfectant

Substància química que elimina els microorganismes de la superfície del material inanimat.

Desinfectant alt nivell

Producte biocida que aconsegueix destruir tots els microorganismes llevats d'algunes espores bacterianes.

Desinfecció nivell intermedi

Producte biocida que aconsegueix inactivar les formes vegetatives bacterianes i la major part de virus i fongs.

Detergent

Producte sabonós d'origen sintètic que altera la tensió superficial dels líquids i facilita la neteja.

Esterilització

Consisteix en l'eliminació de qualsevol forma de vida microbiana, incloses les espores, ja sigui mitjançant mètodes físics o químics.

Neteja

Acció d'arrossegar la matèria aliena a l'objecte que es vol netejar, com la pols, matèria orgànica (sang, secrecions, microorganismes), mitjançant l'aigua, detergents i acció mecànica. Redueix o elimina el reservori de microorganismes patògens.

Classificació

La classificació dels desinfectants es pot fer per diferents criteris. A la practica, les classificacions més emprades es refereixen a l'estructura química, l'espectre i la potència.

Classificació segons l'estructura química

1. Alcohols.
2. Aldehids: actualment en desús.
3. Biguanides: Clorhexidina.
4. Colorants: violeta genciana.
5. Derivats clorats: Cloramina T, dicloroisocianurat sòdic, hipoclorit sòdic.
6. Derivats iodats: iode (alcohol iodats), iodòfurs (povidona iodada).
7. Detergents catiónics: amonis quaternaris.
8. Fenols i derivats.
9. Metalls pesants: nitrats de plata, sulfadiazina argèntica.
10. Oxidants: àcid peracètic, peròxid d'hidrògens, permanganat potàssic, persulfat.
11. Altres: amines terciàries, n-duopropenida.

Classificació segons l'espectre d'activitat

GERMICIDA	DILUCIO	ESPECTRE				
		BACTERIS	VIRUS EMBOLCALL	FONGS	VIRUS S/S EMBOLCALL	MICO-BACTERIS
Ac. Peracètic	0.2%-0.35%	+	+	+	+	+
Alcohol etílic	60-95%	+	+	+	+	+
Alcohol isopropílic	60-95%	+	+	+	+/-	+
Amonis quaternaris	0.4-1.6%+/-	+	+	+/-	-	-
Clorhexidina	2-4%	+	+	+/-	+	+/-
Clor	100-1000ppm	+	+	+	+	+
Fenols	0.4-5%	+	+	+	+/-	+
Glutaraldehid	2-3.2%	+	+	+	+	+
Iodofurs	30-50ppm iode lliure	+	+	+	+	+/-
Orto-ftaldehid	0.55%	+	+	+	+	+
Peròxid d'hidrògens	3-25%	+	+	+	+	+

Desinfecció segons tipus de material

Tots els materials d'ús hospitalari que entren en contacte amb la persona malalta són vehicles potencials d'infecció.

Els materials es classifiquen segons els risc d'infecció, segons Spaulding.

Material considerat crític

Materials d'alt risc són aquells que entren en contacte directe amb teixits estèrils o amb el sistema vascular. Requereixen esterilització.

Material considerat semi crític

Materials de risc intermedi; són aquells que estaran en contacte amb membranes mucoses o pell no intacte. Requereixen desinfecció d'alt nivell.

Material considerat no crític

Materials de baix risc; són aquells que estaran en contacte amb pell intacta, no amb membranes mucoses. Requereixen desinfecció de nivell intermedi o baix.

Cal recordar que abans d'aplicar qualsevol procediment, el primer pas i més important és la neteja acurada amb aigua i sabó del material.

L'ús de desinfectants de nivell baix i nivell intermedi garanteixen l'eliminació de la majoria de microorganismes multiresistents presents en els centres sanitaris. Veure annex-2.

Antisèptics

La utilització dels antisèptics a la CSMS serà tal i com diu l'annex-1.

Les recomanacions/instruccions per a la utilització dels antisèptics:

- Abans d'aplicar l'antisèptic netejar prèviament la pell o ferida amb aigua i sabó, per eliminar la matèria orgànica.
- Respectar el temps d'actuació i les concentracions indicades.
- En utilitzar els antisèptics sobre grans superfícies, considerar el grau d'absorció cutània i la possible toxicitat sistèmica.

Pel que respecte a la seva conservació:

- Els flascons s'han de guardar ben tancats, per evitar la contaminació i evaporacions.
- Utilitzar envasos opacs.
- No reomplir les ampolles, i evitar contaminar la boca dels flascó.
- No utilitzar solucions contingudes en envasos bruts o deteriorats.
- Evitar la utilització d'envasos de més de mig litre de capacitat. En els llocs on el consum és petit es recomana la utilització de la monodosi.
- Els antisèptics, a excepció de l'alcohol, no s'han d'utilitzar per la neteja i desinfecció de material, ja que són corrosius.
- S'anotarà en el flascó la data d'obertura i als 30 dies de l'obertura ha de ser eliminat.

Desinfectants

La utilització del desinfectants a la CSMS serà tal i com diu l'annex-3.

Les recomanacions/instruccions per a la utilització dels desinfectants:

- Manipular el material amb guants.
- Neteja acurada del material amb detergent tant bon punt s'hagi fet servir. És el pas previ per poder desinfectar.
- Cal disposar de raspalls adequats a cada tipus de material. Aquests raspalls també s'han de netejar i desinfectar després de fer-los servir.
- Seguir sempre les indicacions del fabricant, respectant temperatura, concentració i temps.
- Submergir completament al desinfectant, el material a tractar.
- Esbandir amb aigua corrent o estèril, depenent del tipus de material i la utilització.
- No emmagatzemar el material dins les solucions.
- No barrejar desinfectants.

- Tapar els recipients de les solucions per evitar la contaminació.
- Tenir en compte la compatibilitat del desinfectant amb l'objecte a desinfectar (ex: el lleixiu corroeix el metall).

Pel que respecte a la seva conservació:

- En els recipients de les dilucions desinfectants, ha de constar la data de preparació i caducitat.
- Per reutilitzar les solucions, seguir les instruccions del fabricant.
- L'estabilitat dels desinfectants és variable, consultar les fitxes de seguretat.
- Per evitar la contaminació de la solució cal que els recipients estiguin nets.
- Cal que els recipients es puguin tapar.
- S'han de protegir de la llum i de les fonts de calor.
- El personal que fa desinfecció ha d'estar format i ha de conèixer els diferents productes i procediments.

Documents associats

- Quadre d'antisèptics utilitzats a la CSMS. Editat 2020.
- Quadre de desinfectants utilitzats a la CSMS. Editat 2020.
- Protocol de neteja habitacions d'aïllament. Editat 2019.
- Protocol de neteja àrea quirúrgica. Editat 2017.
- Protocol de precaucions d'aïllament per evitar la transmissió d'agents infecciosos als centres de la CSMS. Editat 2018.
- Protocol per a la Vigilància i Control del SARM. Editat 2018.
- Protocol d'Higiene de mans i ús correcte de guants. Editat 2016.

Annexes

Annex-1: Utilització d'antisèptics a la CSMS.

Annex-2: Requeriments mínims d'esterilització o desinfecció segons material.

Annex-3: Utilització detergents i antisèptics a la CSMS.

Annex-1: Utilització d'antisèptics a la CSMS

UTILITZACIÓ D'ANTISÈPTICS A LA CSMS								
	Povidona Iodada		Clorhexidina			Alcohol		Aigua Oxigenada
	Aquos 10%	Sabó 7'5%	Alcohòlica 2%	Aquosa 2%	Sabó 4%	Etílic 70º	Solucions o gels	Peròxid d'hidrogen
Higiene de les mans		X			X		X	
Antisèpsia de les mans		X			X		X	
Antisèpsia quirúrgica de les mans		X			X		X	
Higiene del malalt en aïllaments MR					X			
Higiene del malalt pre-quirúrgic		X			X			
Preparació camp quirúrgic	X		X					
Antisèpsia de la pell per inserció de catèters i extracció			X					
Manteniment de catèters i desinfecció de les connexions			X			X		
Puncions: pleural, peritoneal	X		X			X		
Punció lumbar	X					X		
Antisèpsia cutània per injectable o extracció de sang			X			X		
Antisèpsia i manteniment cat. vesical	X	X		X	X			
Desinfecció de ferides	X			X				
Neteja de ferides brutes					X			X
RN i fins 2m d'edat: Cures del cordó umbilical, catèters, injectables, hemocultius						X		
Pediatria, majors 2m: catèters i injectables, hemocultius			X					
Obstetrícia: Cesàries, canal del part			X	X				

La Clorhexidina serà l'antisèptic de primera elecció per cateterismes, en cas d'al·lèrgia s'utilitzarà la Povidona o l'alcohol. Excepte a pediatria que no es pot utilitzar la CLHX en menors de 2mesos, en aquest cas l'antisèpsia de la pell serà amb alcohol 70º.

La Clorhexidina no s'ha de posar en contacte amb cervell, meninges, oïda, ni utilitzar en puncions del SNC.

Annex-2: Requeriments mínims d'esterilització o desinfecció segons material

REQUERIMENTS MÍNIMS D'ESTERILITZACIÓ O DESINFECCIÓ DE CADA MATERIAL A LA CSMS			
TIPUS DE MATERIAL	MATERIAL	PROCEDIMENT	DESINFECTANT
MATERIAL CRÍTIC	<ul style="list-style-type: none"> • Instrumental quirúrgic, dental. • Accessoris endoscòpics. 	Esterilització.	<ul style="list-style-type: none"> • Procés recomanat per calor humida: autoclau.
MATERIAL SEMICRÍTIC	<ul style="list-style-type: none"> • Equips d'anestèsia. • Equips de teràpia respiratòria. • Pales laringoscòpiques. • Otoscòpis, sinuscòpies. • Aparells d'endoscòpia rígids. • Citoscòpis. • Endoscòpis flexibles de fibra òptica. • Sondes vaginals i rectals. 	Desinfecció d'alt nivell.	<p>Desinfectants químics usats en fred, esbandit amb aigua estèril, assecat, i emmagatzematge adequat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ac. Peracètic. • Diòxid de clor.
MATERIAL NO CRÍTIC	<ul style="list-style-type: none"> • Termòmetres d'aixella. • Fonoscòpis. • Desfibril·ladors. • Maneguets de tensió arterial. 	Desinfecció de baix nivell.	<ul style="list-style-type: none"> • Alcohol. • Germicides fenòlics, iodur, amoni quaternari.

Annex-3: Utilització detergents i desinfectants a la CSMS

DETERGENTS I DESINFECTANTS UTILITZATS A LA CSMS							
DETERGENTS							
INSTRUNET LAB	<ul style="list-style-type: none"> Detergent d'instrumental clínic pel rentat a mà. Neteja prèvia a la desinfecció. El material de cures metàl·lic s'ha de portar a esterilitzar. 						
DETERGENT ENZIMÀTIC	<ul style="list-style-type: none"> Detergent líquid enzimàtic amb potent acció netejadora i desincrustadora de les parts internes i externes de l'instrumental. 						
INSTRUNET SURFA-SAFE	<ul style="list-style-type: none"> Escuma detergent desinfectant per a la desinfecció d'equips i productes sanitaris. 						
TOVALLOLETES CLINELL	<ul style="list-style-type: none"> Tovallola higienitzant i desinfectant per a productes sanitaris i equips mèdics. 						
DESINFECTANTS							
	ALCOHOL ETÍLIC 70%	AMINES i AMONIS AMB ALCOHOL <u>Surfasafe®</u> / <u>Clinell®</u>	DIÒXID DE CLOR <u>Tristel®</u>	ÀCID PARACÈTIC <u>Anioxyde 1000®</u> // <u>Amity 3 Step solution®</u>	N-DUOPROP ENIDA <u>NPD-Med 50</u> <u>Vessismin®</u>	AMINES I AMONIS <u>Surfanios®</u>	HIPOCLORIT SÒDIC (lleixiu) 1:50 1000ppm (0,1)
FONENDOSCOPI; TERMÒMETRES	X	X					
PALES LARINGOSCOPI			X				
APARELLS ECO-TRANSESOFAGIA, RINOSCOPI, NASOENDOSCOPI			X				
SONDES VAGINALS I RECTALS			X	X			
APARELLS ENDOSCÒPIA RÍGIDS				X ⁽¹⁾			
ÀREES CRÍTiques I Aïllaments	MOBILIARI I SUPERFÍCIES DE TREBALL METÀL·LIQUES	X			X	X	
	SUPERFÍCIES: TERRES PARETS				X	X	X
	PVC, PLÀSTICS					X	X
	VIDRE, CRISTALL					X	X
	GOMA: CAUTXÚ, METACRILAT					X	X

⁽¹⁾ Només quan les màquines netejadores automàtiques d'endoscòpia no funcionen.

Bibliografia

- Generalitat de Catalunya. Departament de Salut. *Com i que netejar. Antisèptics i Desinfectants*. 2a edició 2006.
- Generalitat de Catalunya. Departament de Salut. *La neteja als centres sanitaris*. Barcelona 2010.
- Generalitat de Catalunya. Departament de Salut. *Precaucions d'aïllament per evitar la transmissió d'agents infecciosos als centres sanitaris*. Barcelona 2009.
- Gruendemann, Mangum. Edicions Harcourt. *Prevención de la infección en áreas quirúrgicas*. Ed. Harcourt 2002.
- Rutala WA, Weber DJ Modern advances in disinfection, sterilization, and medical waste management In Wenzel RP editor. *Prevention and Control of Nosocomial Infections*. 4a. ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2003: 542-574.
- William A. Rutala, Ph.D., David J. Weber, M.D., and the Healthcare Infection Control Practices Advisory Committee (HICPAC)3 *Guideline for Disinfection and Sterilization in Healthcare Facilities*, 2008. http://www.cdc.gov/ncidod/dhqp/pdf/guidelines/Disinfection_Nov_2008.pdf

